

HIROAKI SAMURA

SIELU, SÄILÄT JA SAMURAI

Ari-Matti Sarén

EI LIENE kenellekään kovin suuri yllätys, että Japanissa tuotetaan melkoiset määrät samurai-aiheista sarjakuvaa. Osa niistä on niin pikkutarkkoja historiallisilta yksityiskohdiltaan, asuiltaan ja aseiltaan, että niitä voisi käyttää (ja itse asiassa käytetäänkin) oppimateriaalina kouluissa. Toiset taas keskittyvät ennen kaikkea toimintaan, civätkä juuri historiallisesta oikeellisuudesta tai sen puutteesta perusta. Mikään erityinen yllätys ei liene sekään, että ne harvat teokset, jotka on läntisille kielille käännetty, kuuluvat lähinnä viimeksi mainittuun ryhmään.

Kovin paljoahan samurai-mangaa ei ole edes käännetty. Ranskaksi on tietääkseni julkaistu vain muutama nimike, eikä englanniksi julkaistua tule äkiseltään mieleeni kuin Kazuo Koiken ja Goseki Kojiman klassinen samuraiepos Kozure Okami eli Lone Wolf and Cub. Vaikka Itto Okamin seikkailut olivat Japanissa niin suosittuja, että sarjasta tehtiin näytelty TV-sarja ja kuusi elokuvaa, ei tarina jaksanut alkuinnostuksen jälkeen kiinnostaa amerikkalaisia lukijoita siinä määrin, että myyntiluvut olisivat pitäneet kustantajan pinnalla sarjan loppuun asti. Ehkä juuri First Comicsin kohtalo on osaltaan pelottanut muita kustantajia sittemmin yrittämästä genren yleistä kantavuutta.

Samurai-mangalle oli siis selvä markkinarako olemassa. Tätä aukkoa täyttämään Dark Horse valitsi vuonna 1970 syntyneen Hiroaki Samuran nihilistisen draaman Mugen no Junin (kääntyy "Ikuisuuden asukkaaksi" tai jotain sinnepäin) ja antoi sille nimeksi Blade of the Immortal. Samura itse muuten ihastui englanninkieliseen nimeen siinä määrin, että se on nykyisin alakaneettina myös sarjan alkuperäiversiossa. On hieman ironista, että tämä nimenomainen markkinarako lienee se, jonka Samura kaikkein viimeiseksi haluaisi täyttää. Tämä nuori julkisuutta visusti karttava taiteilija sanoo halunneensa pikemminkin luoda kokonaan uuden tyyliä kuin astua pitkän perinteen jatkajaksi...

Jotkut sarjakuvat ovat syntyneet suuriiksi. Toiset taas kasvavat vähitellen, lähes huomaamatta mittoihin, jotka hämmästyttänevät jopa taiteilijaa itseään. Blade of the Immortal on juuri tällainen sarja. Se alkaa kuin mikä tahansa kliseinen toimintamanga; kyyninen ja voittamaton sankari, söpö apulainen, joka tarjoaa niin vihteellisen kevennyksen kuin romanttisen intressinkin – ja tietysti pahakin pahemmat ja rumaakin rumemmat pahikset... Sanotaan näin: Jos Bla-

de of the Immortal olisi italowestern, niin Manjia näyttäisi Clint Eastwood.

Blade of the Immortal on kuitenkin jotain aivan muuta... Tai ainakin se muuttuu sarjan kuluessa joksikin aivan muuksi. Ensisilmäyksellä sen erottaa samuraimangojen massasta vain hahmojen varsin anakronistinen puhe-tapa. Arvon samurait kun puhuvat lähinnä kuin tokiolaiset katuraggarit. Sen suurempaa historiallisuutta on turha odottaa sen enempää

pukeutumiselta kuin muiltakaan yksityiskohdilta. Yksityiskohdat ovat kuitenkin niin lähellä alkuperäisiä, ettei lukija hetkeksikään erchdy lukevansa varsinaista fantasiaa. Samura haluaa samanaikaisesti muistuttaa, että hän kertoo nimenomaan meidän maailmastamme, mutta haluaa samalla etäännyttää lukijaa lähdemateriaalista. Tärkeintä on tarina, ei historialliset yksityiskohdat. Samuran lähdemateriaalia eivät olekaan muscoiden luettelot ja historiankirjat, vaan populaarikulttuuri, erityisesti 70-luvun samurai- ja ninja-elokuvat.

Manji, sata hyvää ihmistä tappanut miekkamies, joka on kirottu kuolematomuudella, kunnes hän tappaa tuhat pahaa ihmistä ei hänkään ole se, miltä aluksi näyttää. Hän ei ole se eksistentiaalinen voittamaton kostaja jollaisen luulemme tämän kaltaisesta tarinasta löytävämme. Sarjan edetessä Manji jää yhä enemmän taustalle. Samalla Manjin metsästäjät "pahat" ihmiset muuttuvat pelkistä maalitauhuista keskeisiksi hahmoiksi. Lukija tutustuu heihin, ymmärtää heidän motiivinsa ja vähitellen raja Manjin ja hänen vastustajiensa välillä käy yhä hämäävämmäksi. Itse asiassa useimmat Manjin vastustajista ovat sympaattisempia kuin Manji itse. Ja kun Manji lopulta tappaa vastustajansa, kyse ei ole oikeuden voitosta, emmekä hurraa sankarimme puolesta. Kyse ei ole oikeudesta, vaan pikemminkin pelkästään sokeasta väistämättömyydestä.

Edes Rin, sääntömääräinen soma ja huvittava avustaja ei hänkään tyydy genren rajoituksiin, vaikka tunnollisesti hankkiutuukin säännöllisesti roolinsa vaatimiin sattumuksiin ja sanaharkkoihin. Rin on tarinan ainoa "normaali" ihminen. Hänen perimmäinen tehtävänsä on toimia mittakaavana maailmassa, joka on täynnä yli-inhimillisiin suorituksiin pystyviä miekkamiehiä ja -naisia.

Jo Blade of the Immortalin tarina teki siitä mainitsemisen arvoisen, mutta se, mikä tekee siitä todellisen klassi-

kon on Samuran piirrosjälki. Hänen tyylinsä vaihtuu luontevasti jopa yhden sivun sisällä melko tyyppillisestä japanilaisesta sarjakuvatyylisestä luonnosmaiseen tussipiirustukseen ja puhtaaksi piirtä-

mättömän lyijykynäjäljen (näiden ruutujen täytyy olla painajan painajainen) kautta laseerattuihin kuviin. Hänen vaikutteensa tulevat yhtä lailla samurai-mangasta kuin klassisista puupiirroksista. Tarinan huippukohtissa kaikki toiminta

usein jäätyä aseiden, liikkeen, veren, irtotäntien, äänitehosteiden ja vanhoihin puupiirroksiin viittaavien kulttuurillisten symboleiden mandalaksi.

Useimmiten japanilaiset sarjakuvat käännetään peilikuviiksi kun ne tuodaan länteen, mutta tässä tapauksessa kus-

tantaja on päätenyt poikkeukselliseen ratkaisuun: kuvat on järjestetty uudelleen länsimaista lukusuuntaa vastaavaan järjestykseen. Tämä lähestymistapa so- piinkin mainiosti Samuran sivujen staattiseen sommitteluun, jossa ruudut toimivat usein yksittäisinä kokonaisuuksina.

Vetäessäni viimein henkeä kaiken tämän hehkutuksen jälkeen, en malta olla vielä huomaamatta, etten ole aivan yksin viehtymykseni kanssa. Blade of the Immortal voitti nimittäin helmikuussa 1998 arvostetun Japanin opetusministeriön myöntämän vuosittaisen mediataidepalkinnon, joka jaettiin nyt yhdeksännen kerran. Palkintoon liittyen Samuran sarjakuvaoriginaaleja on ollut näytteillä mm. Japanin kansallisteatterissa ja Tokion oopperatalossa. Oopperatalo lie- neekin tälle Wagnerin ja kabukiteatterin äpärälapselle varsin sopiva paikka. ○

